

16 סימנים מוקדמים לאוטיזם עד גיל 16 חודשים

תינוקות מכווננים להסתכל על אנשים ולתקשר עימם

עד גיל 1-2 חודשים מתגבשת יכולתם של התינוקות להתבונן בפנים אנושיות, ובהמשך הם משתוקקים לתשומת לב ולאינטראקציה חברתית.

ההתלהבות שלהם לשתף אחרים במה שמעניין אותם, בחוויות ובהישגים שלהם – סוחפת את סביבתם.

תינוקות חוקרים מבטון מלידה

תינוקות הם בעלי כישרון חקירה טבעי – כבר מהלידה הם מגלים מוטיבציה עזה ללמוד. הדחף ללמוד נובע מהמשיכה שלהם אל כל דבר שתופס את תשומת ליבם.

הסימנים המוקדמים לאוטיזם מתגלים מגיל 9 עד 16 חודשים

קל להחמיץ את הסימנים המוקדמים לאוטיזם.

קשה גם לאבחן אוטיזם מאחר שאין בדיקות רפואיות או בדיקות דם ספציפיות לכך. האבחנה מתבססת על סמך מאפיינים או סממנים התנהגותיים.

האקדמיה האמריקנית לרפואת ילדים (American Academy of Pediatrics) ממליצה על ביצוע בדיקת סינון לאוטיזם בגילאי 18 ו-24 חודשים. למעשה ניתן לאבחן אוטיזם כבר בגילאים אלו, אבל בפועל לרוב מאובחן סביב גיל 4-5 שנים.

זיהוי מוקדם מאפשר התערבות מוקדמת במטרה לקדם את יכולותיו של הילד. לזיהוי סימנים המוקדמים של אוטיזם עלולה להיות השפעה הולכת ומתגברת על התפתחות המח. אם לא מאתרים מספיק מוקדם- הם עלולים להוביל לליקויים חברתיים, שפתיים וקוגניטיביים משמעותיים, כו גם התנהגותיות מורכבות, בגיל מאוחר יותר כבר לא תינתן האפשרות להשפיע עליהם.

בני משפחה ואנשים אחרים יכולים ללמוד את 16 הסימנים המוקדמים לאוטיזם המתגלים מגיל 9 עד 16 חודשים, וזאת במטרה לסייע לכם לאתר אוטיזם עוד לפני שהוא בדרך כלל מאובחן.

16 הסימנים המוקדמים לאוטיזם

1. קשה לגרום לתינוק להסתכל על המבוגר

אמור להיות למבוגר קל לגרום לתינוק להביט בו. באופן טבעי תינוקות מחפשים את קירבת המבוגר ונהנים להביט בפניו ולהתעכב במיוחד על העיניים.

אם קשה לכם לגרום לתינוקכם להביט בכם – ייתכן שזהו סימן מוקדם לאוטיזם.

2. התינוק לא חולק הנאה משותפת / חולק הנאה משותפת לעיתים רחוקות

תינוקות מרבים לחלוק רגעי הנאה עם המבגרים שסביבם באמצעות מבט, חיוך או צחוק משותף. חלק מהילדים עם אוטיזם מחייכים כאשר הם שמחים, אך תקשים לחלוק הנאה זו עם אחרים. יתכן שיש תינוקות המראים מגוון מצומצם של הבעות פנים, אוו מציגים ביטוי רגשי ('אפקט') שטוח וממעטים לחייך. כך שלא תמיד ניתן לדעת את הרגש הדומיננטי אצלם כרגע.

אם תינוקכם ממעט לחלוק איתכם רגעי הנאה, במיוחד כאשר אתם זמינים ליצירת קשר – ייתכן שזהו סימן מוקדם לאוטיזם.

3. התינוק ממעט לשתף את המבוגר בדברים שמעניינים אותו

תינוקות לרוב נלהבים ל לשתף במה שמעניין אותם. ראשית באמצעות ג'סטות כגון הצבעה, ובהמשך באמצעות קולות ומילים. חשוב לשים לב במה התינוק ממקד את הקשב שלו, על מנת להבין במה הוא מתעניין.

אם תינוקכם משתף אתכם לעיתים רחוקות במה שמעניין אותו – ייתכן שזהו סימן מוקדם לאוטיזם.

4. התינוק ממעט להגיב לקריאה בשמו/או לפניות אחרות

תינוקות מכווננים להקשיב לקול המבוגר. כאשר קוראים בשמם הם לרוב יגיבו ע ידי הפניית המבט והקשב. תינוקות מגיבים ברצון למגוון פניות חברתיות כמו: "בוא אליי" + ג'סטה של הושטת הידיים קדימה; "תעשה ביי ביי" + ג'סטה של נפנוף היד לשלום; "איפה אף" וכדומה. בהצבעה של המבוגר התינוק אמור להפנות את הראש למקום עליו המבוגר מצביע. חלק מהילדים עם אוטיזם אינם מגיבים בהפניית מבט לכיוון שאליו המבוגר מבציע, ובמקום זאת אינם מסתכלים / מסתכלים על היד בלבד.

אם תינוקכם ממעט להגיב לקריאה בשמו או לפניות חברתיות אחרות – ייתכן שזהו סימן מוקדם לאוטיזם.

5. התינוק עושה שימוש מוגבל בג'סטות נפוצות

תינוקות נלהבים למשוך את תשומת ליבו של המאזין לדברים המעניינים אותו באמצעות ג'סטות ותנועות גוף כמו מבט, להצביע, לתת, להרים אותי ביי-ביי, ועוד. ג'סטה של הצבעה מתפתחת בגילאי 12-14 חודשים.

ג'סטות מקדימות אלו מעודדות התפתחות של מילים בפרט ותקשורת מילולית בכלל.

סימן מוקדם לאוטיזם הוא שימוש מוגבל בג'סטות, בעיקר 'להראות' ו'להצביע'.

6. תינוקות מתקשים להביט במבוגר תוך כדי שימוש בג'סטות ובקולות

תינוקות מתחילים להשתמש בג'סטות וקולות לצרכים תקשורתיים סביב גיל 9-16 חודשים, על מנת לסמן מה הם רוצים / לא רוצים. במקביל לשימוש בג'סטה/קול התינוק אמור להביט במבוגר איתו הוא מחפש כעת את הקשר.

אם תינוקכם מתקשה גם להביט בכם, גם להשתמש בג'סטה וגם בקול, הכל בו-זמנית, ייתכן שזהו סימן מוקדם לאוטיזם.

7. תינוקות ממעטים לחקות אחרים / אינם מחקים כלל, ואינם מעמידים פנים

עד גיל 13 חודשים הילדים מתחילים ללמוד ע"י התבוננות באחרים וחקוי הפעולות/אמירות שלהם. כך הם משתמשים בכלים באופן פונקציונלי כגון שימוש בכוס עבור שתיה, הכנסת כפית לפה ועוד. פעולות אלו מסייעות להם ללמוד ולהעמיד פנים כחלק מהמשחק. הם עשויים להציע למבוגר ללגום מהכוס שלהם, להאכיל בכפית, לכסות בשמיכה, לחבק את הדובי וכדומה.

ילדים עם אוטיזם עשויים לגלות דווקא יכולות גבוהות של שימוש בחפצים בזמן שהם משחקים לבדם.

אם ילדכם מפגין מעט חיקוי של אחרים או שאינו מפגין חיקוי כלל, ואינו מתחיל לשחק בכאילו – ייתכן שזהו סימן מוקדם לאוטיזם.

8. התינוק משתמש ביד המבוגר ככלי

מגיל 9 עד 16 חודשים התינוק לומד להשתמש במגוון ג'סטות, מאחר וילדים עם אוטיזם פחות משתמשים בג'סטות מקדימות אלו, הם עשויים לפתח דרכי לא טיפוסיות לתקשורת, כגון להשתמש ביד המבוגר ככלי.

אם תינוקכם מזיז או מושך את ידכם או חלק אחר מגופכם כאילו היה זה כלי – ייתכן שזהו סימן מוקדם לאוטיזם, בייחוד אם אינו מביט בכם תוך כדי מעשה.

9. התינוק מפגין עניין רב יותר בחפצים מאשר באנשים

תינוקות נלהבים לקיים אינטראקציה עם אנשים ולהשתמש בחפצים כדרך למשוך את תשומת לב המבוגר.

אם תינוקכם מפגין עניין רב יותר בחפצים מאשר באנשים – ייתכן שזהו סימן מוקדם לאוטיזם.

10. התינוק מניע את האצבעות, הידיים או הגוף בדרכים לא שגרתיות

תינוקות עם אוטיזם עשויים להקשות או לפרוס את האצבעות באופן לא שגרתי, או לקבע את הידיים או הגוף בצורה לא שגרתית.

אם תינוקכם מפגין עניין רב יותר בחפצים מאשר באנשים – ייתכן שזהו סימן מוקדם לאוטיזם.

11. התינוק חוזר על תנועות לא שגרתיות עם חפצים/ידיים

תינוקות עם אוטיזם עשויים לחזור על תנועות לא שגרתיות עם ידיהם או עם חפצים שונים, כגון סיבוב, נענוע, הפיכה, גלגול, סידור של דברים בשורה, או מגוון פעולות חזרתיות אחרות שאינן אופייניות לגילם.

12. התינוק מפתח טקסים ומפגים כעת ועצבנות בתגובה לשינויים

תינוקות לומדים רוטינות אופייניות של סדר היומיום בעזרת המבוגרים שסביבם, אלו פעולות צפויות וידועות מראש ויכולות לספק הזדמנויות רבות ללמידה.

לרוב תינוקות מסתגלים בקלות לשינויים בשיגרה כגון שיום פעילות, הוספת שלב אחד לפעילות אחרת, וכדומה.

תינוקות עם אוטיזם עשויים לפתח טקסים, לחזור על פעולות זהות בסדר קבוע, ולגלות התנגדות להשלמת רצף פעולות באופן שונה ממה שהתרגלו אליו.

אם ילדכם מתעקש על כך שדברים מסוימים לא ישתנו, ומפגין כעס ועצבנות בתגובה לשינויים בלתי צפויים – ייתכן שזהו סימן מוקדם לאוטיזם.

13. התינוק מפגין עניין מוגבר בפעולות ו/או בחפצים מסוימים

תינוקות מסיטים את הקשב שלהם בטבעיות מאנשים לחפצים, וכך נוצרות להם הזדמנויות ללמידת מגוון אינטראקציות חברתיות.

תינוקות עם אוטיזם עשויים להפגין ענין מוגבר בפעולות או בחפצים מסוימים. הם עשויים ממש 'להיתקע' עליהם ו/או להתמקד בפעילות/חפץ יתר על מידה. הענין שהתינוק מפגין בחפץ/פעילות עשוי להיות כה עז, עד כי יתקשה להפנות את תשומת ליבו לדברים נוספים.

הענין המוגבר בדבר מסוים עשוי להוביל לעיתים לגילוי כישורים מפותחים יחסית לגילם כגון בניה בקוביות או למידת אותיות ומספרים, מה שעשוי להיות סימן מקדים לאוטיזם.

אם ילדכם מפגין עניין מוגבר בפעולות או בחפצים מסוימים – ייתכן שזהו סימן מוקדם לאוטיזם.

14. התינוק ממוקד מאוד בחפצים בלתי שגרתיים ונקשר אליהם

תינוקות עם אוטיזם עשויים להתמקד או להיקשר מאוד לחפצים שאינם שגרתיים לגילם, למשל רצועות אריג, כלי מטבח, שרשראות, מקלות, מים זורמים, וכן גאד'טים שניתן לפרק ולהרכיב, ועוד.

אם ילדכם ממוקד מאוד בחפצים לא שגרתיים או נקשר אליהם – ייתכן שזהו סימן מוקדם לאוטיזם.

15. התינוק מגיב באופן לא שגרתי לקולות, מראות או מרקמים

תינוקות עם אוטיזם עלולים לגלות רגישות גבוהה לצלילים, מראות, או מרקמים מסוימים, או להגיב להם באופן בלתי שגרתי. למשל עשויים להגיב בהתלהבות יתרה למראה עמוד מסוים בספר, לכסות אוזניהם בתגובה לקולות חזקים, למצמץ או לנופף בידים כתגובה לאורות מסוימים, לחוות רפלקס הקאה באכילת מזון ממרקם מסוים, להתעצבן ממגע בדבר דביק, להתעצבן בלבישת בגד עם תווית, ועוד.

אם ילדכם מגיב באופן לא שגרתי לצלילים, מראות או מרקמים מסוימים – ייתכן שזהו סימן מוקדם לאוטיזם.

16. התינוק מגלה ענין מוגבר בחוויות חושיות לא טיפוסיות

תינוקות עם אוטיזם עשויים להפגין ענין מוגבר בחוויות חושיות לא טיפוסיות כמו שפשוף חוזר ונשנה של מרקמים מסוימים, מבט מזווית העין, חקירה מקורב אחר רכבת-משחק בזמן נסיעתה, ליקוק חפצים, ועוד.

אם ילדכם מפגין עניין מוגבר בחוויות חושיות לא שגרתיות – ייתכן שזהו סימן מוקדם לאוטיזם.

מה לעשות אם ילדכם מראה חלק מהסימנים המוקדמים לאוטיזם?

כל אחד מהסימנים הללו, אם מופיע לבדו – אינו מעיד בהכרח על בעיה. אולם, הופעה של מספר סימנים יחדיו עשויה להצביע על צורך לערוך בדיקת סינון או הערכה התפתחותית.

כלל אצבע – אם ילדכם מראה 4 מהסימנים המוקדמים שתוארו בעלון המידע, השתמשו בבדיקת התקשורת החברתית שלנו – Social Communication Checkup (SoCo) <http://firstwordsproject.com/screen-my-child>

עבור תינוקות בני 9-18 חודשים, לביצוע בדיקת סינון לאוטיזם. הטופס זמין ללא עלות באתר האינטרנט www.babynavigator.com

אם ילדכם מראה 8 סימנים מוקדמים או יותר, בקשו הפניה להערכה התפתחותית. פנו לרופא הילדים או לצוות הגן, ודברו איתם על כל אחד מהסימנים המוקדמים הללו, וצרו קשר עם המכון להתפתחות הילד במקום מגורכם.

שתפו עלון מידע זה איתם. היכנסו לאתר: <https://babynavigator.com/what-if/> כדי לגלות מה כל הורה צריך לדעת על שלבי הלמידה המוקדמים.

איתור מוקדם של סימנים לאוטיזם יכול לסייע לכם לקדם את חוויות ההצלחה של ילדכם

איתור מוקדם והתערבות מוקדמת עשויים להיות בעלי השפעה מכרעת על חייהם של ילדים עם אוטיזם. הזדמנות זו לאיתור מוקדם של סימנים לאוטיזם יכולה לסייע לכם לקדם את חוויות ההצלחה של ילדכם.

אל תחששו - הכירו את 16 הסימנים המוקדמים לאוטיזם.

"זו בעיה שיהיה עליכם להתמודד איתה בסופו של דבר. אל תחששו. אל תיתנו לזה למנוע מכם לעזור לילד שלכם." – אמו של יעקב

תורגם לעברית בשיתוף פעולה עם האגודה הישראלית של קלינאי התקשורת, יועצות מקצועיות לתרגום: ד"ר אריאלה יוקל, ד"ר לימור עדי-בן-סעיד, עירית פלדמן

